

Η ΕΝ ΑΝΔΡΩ
ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
ΕΠΙΚΕΚΛΗΜΕΝΗ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΠΑΝΑΧΡΑΝΤΟΥ*

ΥΠΟ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Π. ΠΑΣΧΑΛΗ (†)

Ὁ δὲ πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε΄ διὰ σιγίλλιδους γράμματος αὐτοῦ, ἔτει 1798 μηνὶ μαρτίῳ ἀπολυθέντος, ἐπεκύρωσε καὶ οὗτος τὰ ὡς εἴρηται πατριαρχικὰ σταυροπηγιακὰ δίκαια τῆς μονῆς Παναχράντου, ἐπιβαλὼν ὁμως εἰς τὴν μονὴν ἀνά πᾶν ἔτος εἰσφορὰν εἰς τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, λόγῳ ὑποκαγῆς εἰς αὐτήν, γρόσια πενήκοντα καὶ ἑκατόν, ἅτινα ὁ πατριάρχης Νεόφυτος ὁ Ζ΄, τὸ β΄ πατριαρχῶν, ἠλάττωσε τῷ 1800 εἰς γρόσια μόνον πέντε καὶ τριάκοντα. Συγγρόνως ὁ πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε΄ διὰ τοῦ προμνημονευθέντος σιγίλλιδους γράμματος αὐτοῦ διέταξεν ἵνα, ἀποθανόντος τινὸς τῶν συγκοινοβιατῶν πατέρων τῆς Παναχράντου, κληρονομῆ τὰ ἐκείνου πράγματα μόνον τὸ μοναστήριον τούτου, ἐκύρωσε καὶ ἀρχαίαν ἐν τῇ μονῇ τῆς Παναχράντου συνήθειαν, ὅπως ἠγούμενος ἐν αὐτῇ ἀποκαθίσταται ὅστις τῶν ταξειδιωτῶν ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ μοναστήριον ἕως ἂν ἔλθῃ ἄλλος¹. Ἐπίσης παρέσχε «κατὰ πατριαρχικὴν φιλοτιμίαν» εἰς τὸν κατὰ καιροῦς ἠγούμενον τῆς Παναχράντου τὸ προνόμιον νὰ φέρῃ κατὰ τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας ἐπ' ἐκκλησίας μανδύαν καὶ νὰ κρατῆ πατερίτζαν καὶ νὰ εἶνε ἀπηλλαγμένους πάσης ἐξαρχικῆς ἐξουσίας καὶ δεσποτείας.

Ἡ εἴσοδος γυναικῶν εἰς τὴν μονὴν Παναχράντου ἦτο ἔκπαλαι ἀυστηρῶς ἀπηγορευμένη, ἀλλ' ἐπειδὴ μεταγενέστερον τὸ ἔθος τοῦτο δὲν ἐφυλάττετο ἀκριβῶς, ἐξεδόθη ἀυστηρὸν ἐπιτίμιον κατὰ τῶν παραβατῶν ὑπὸ τοῦ πατριάρ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 596 τοῦ ΚΔ' τόμου.

1. Ἐν τῇ μοναστηριολογίᾳ ἡ λέξις ταξίδι σημαίνει τὴν εἰς ἄλλην περιοχὴν χάριν συλλογῆς ἐλεημοσυνῶν ἐπίσημον ἀποστολὴν ὑπὸ τῆς μονῆς μοναχοῦ τινος, ὅστις ἐλέγετο ταξειδιώτης. Αἱ μοναὶ δηλαδὴ πολλάκις ἀπέστελλον «ὡς ἀπὸ προσώπου» τῶν ἐνασκουμένων μοναχῶν ἀντιπροσώπων ἢ ἀντιπροσώπους εἰς περιοδεῖαν κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπαρχίαν ἢ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν πρὸς συλλογὴν ἐλεημοσυνῶν εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδη. Ἐφοδιαζόμενοι δὲ οἱ χάριν «ἐλέους» ἢ ἄλλως «ζητείας» ἀποστελλόμενοι ἀντιπρόσωποι οὗτοι τῆς μονῆς δι' ἁγίων λειψάνων ἐκ τῶν ἐν τῷ κειμηλιοφυλακείῳ αὐτῆς ἀποτεθησαυρισμένων περιέφερον ταῦτα εἰς τοὺς οἴκους τῶν χριστιανῶν «χάριν ἁγιασμοῦ τε καὶ εὐλογίας», λαμβάνοντες παρ' αὐτῶν «ἐλεημοσύνην», ἣν προσέφερον ἕκαστος «καθ' ἃ ἠδύνατο καὶ προηρεῖτο». Τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐπεδίωκον καὶ διὰ τῶν αὐτῶν μέσων ἐγίνοντο καὶ περιοδεῖαι μοναχῶν αἱ λεγόμεναι «τοῦ κάλου των» ἢ δι' ὄρου συνωνύμου «τῆς ἰδικῆς των γνώμης», ἣτοι αἱ ἰδιωτικαὶ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς, ὡς εἴρηται, ἐπισήμους, αἵτινες ὁμως καὶ αὗται ἐγίνοντο οὐχὶ ἄνευ ἀδείας τοῦ ἠγουμένου. Ἐπανερχόμενοι δ' οἱ ταξειδιῶται μοναχοὶ ὄφειλον νὰ λογοδοτήσωσι περὶ τῆς ὅλης οἰκονομικῆς διαχειρίσεως τῆς ἀποστολῆς των.

χου Προκοπίου τοῦ ἀπὸ Σμύρνης τῷ 1786. Ἄλλ' ἀπὸ ἱκανοῦ χρόνου ἡ ἀρίστη αὕτη συνήθεια ἔπαυσε τηρουμένη πλέον¹.

Ἐν ἔτει 1791 ὁ ἱερομόναχος Ἰωάσαφ Μηλαράς, φημίζων ἑαυτὸν ἔξαρχον πατριαρχικόν, ἠνώχλει διὰ πλαστῶν γραμμάτων τοὺς ἐν Ἄνδρῳ μοναχοὺς καὶ δὴ τοὺς τῆς μονῆς Παναχράντου, ἔξαιρέτως εὐποροῦντας. Ἐπιταῖς παραστάσεσι δὲ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἄνδρου Διονυσίου Καίτη τοῦ Β' καὶ ἄλλων εἰς τὰς νήσους ἱεραρχῶν ὁ εἰρημένος καθηρέθη τῆς ἱερατικῆς ἐνεργείας καὶ τάξεως καὶ ἔκπτωτος ἐγένετο τοῦ ἱεροῦ καταλόγου καὶ ἀπόβλητος, διὸ καὶ εἰδοποιήθησαν περὶ τούτου ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας κατὰ μῆνα μᾶιον τοῦ προμνησθέντος 1791 ἔτους οἱ ἱεράρχαι τῶν νήσων Ἄνδρου, Παροναξίας, Μήλου, Σίφνου, Σαντορίνης καὶ Τζίας καὶ Θεσμίων.

Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1797, μηνὶ ἰουνίῳ, ἰνδικτιῶνος ιε', δι' ἀποφάσεως τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Β' ἀπεστάλησαν πατριαρχικοὶ καὶ συνοδικοὶ ἔξαρχοι πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν μονῶν τῆς Ἄνδρου ὁ ἱερώτατος μητροπολίτης Παροναξίας Νεόφυτος καὶ ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Σαντορίνης Γαβριὴλ «συνεπιφερόμενοι καὶ ὑψηλὸν βασιλικὸν προσκυνητὸν ὄρισμόν». Ἴνα δὲ μὴ συμβῆ «ἐν τῇ ἀκριβεῖ θεωρίᾳ τῶν ληψοδοσιῶν ἐκάστου σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου καὶ ἐν τῇ καταγραφῇ τῶν κτημάτων αὐτοῦ καὶ ἀφιερωμάτων καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῖς μετοχίων, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, ζῶων δηλονότι καὶ τῶν ἄλλων παντοδαπῶν πραγμάτων, δολιότης τις ἢ νοσφισμὸς καὶ ἀπάτη παρὰ τῶν ἐν ἐκάστῳ μοναστηρίῳ ἡγουμένων καὶ λοιπῶν πατέρων», ὁ πατριάρχης διέτασεν ἵνα οἱ ἀποστελλόμενοι ἔξαρχοι, συνεργαζόμενοι μετὰ τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως καὶ τῶν προκριωτέρων χριστιανῶν, προσέξωσι καλῶς «διὰ τὸ μὴ φανῆ τις ὑπερασπιζόμενος τῶν φιλοδίκων καὶ δολίων... ἢ τινος ἡγουμένου φθορέως καὶ δολίου ἢ ἄλλου φαύλου καὶ ἀχρείου κακοοικονόμου...». Συνυπογράφουσι δὲ μετὰ τοῦ πατριάρχου καὶ ἐκ τῶν μελῶν τῆς περὶ αὐτὸν Συνόδου ὁ Ἐφέσου Σαμουήλ, ὁ Ἡρακλείας Μελέτιος, ὁ Χαλκηδόνος Ἱερεμίας, ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος, ὁ Δέρκων Μακάριος, ὁ Κυζίκου Ἰωακείμ, ὁ Προύσης Ἀνθιμος, ὁ Θεσσαλονίκης Γεράσιμος, ὁ Λαρίσης Διονύσιος καὶ ὁ Εὐρίπου Ἱερόθεος. Περὶ τῆς ἀνατιθεμένης ἐπιθεωρήσεως τῶν μοναστηρίων τῆς Ἄνδρου εἰς τοὺς ὡς εἴρηται ἔξαρχους ἐπιστέλλει ἔντονον διαταγὴν ἀπὸ διβὰν χανὲ πρὸς τὸν μητροπολίτην Ἄνδρου Διονύσιον τὸν Καρχάκην τὴν 19 ἰουνίου 1797 καὶ ὁ μέγας διερχομῆνός τοῦ στόλου Κωστάκης Χαντζερῆς.

1. Διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς εἰσόδου γυναικῶν εἰς τὰς μονὰς βλ. *K. M. Πάλλη*, Περὶ τοῦ ἀβάτου τῶν μοναστηρίων κατὰ τὸ δίκαιον τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐν Ἀθήναις, 1908.—*Δ. Α. Πετρακάκου*, Νέαι πηγαὶ περὶ τῶν μοναχικῶν θεσμῶν. «Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος» Ἀλεξανδρείας, ἔτ. Α' (1908), τ. Β', σ. 548-553. Ὁ εἰκοστὸς δὲ κανὼν τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ρητῶς ἀπαγορεύει νὰ συνδιατῶνται μοναχαὶ μετὰ μοναχῶν.

Εἰς τὴν μονὴν τῆς Παναχράντου παρέμεινεν ἐπὶ ἓν περίπου ἔτος ἐξόριστος καὶ ἀπέθανεν ἐν αὐτῇ τὴν νύκτα τῆς 18 πρὸς τὴν 19 Ἰανουαρίου τοῦ 1861 ὁ διαβόητος ἀγύρτης Χριστόφορος Παπουλάκος, ὅστις ἐπὶ μακρὸν εἶχε θέσει ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὴν γαλήνην τοῦ Κράτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΠΑΝΑΧΡΑΝΤΟΥ

1632. Ἐποῦλησε ¹ πρὸς ὑμᾶς ² ὁ Χασὰν καιχαγιᾶς ἓνα περιβόλη εἰς τὸ Φάληκα μὲ ὄλλαν του τὰ δικαιώματα καθὼς εἶναι. ἔλαβε τὴν πλερωμὴν τοῦ αὐτοῦ πράγματος ὁ πολητῆς γρόσια 13. σίμπλιοι ³ τοῦ στεφανῆ ἀντώνη τζόρτζη, ὑμεῖς οἱ πατέρες, παπᾶ σαλλονίκης. μάρτυρες εἶναι τοῦρκοι ⁴.—Κώδικος σ. 132.

1653 Ἀφιέρωσεν ὁ αὐθέντης βικάριος ἓνα κομάτι χοράφη λεγόμενον τοῦ Ῥούμπου μὲ τὸ νερόν του καθὼς εἶναι μὲ ὄλλαν του τὰ δικαιώματα τὸ ὁποῖον τὸ εἶχεν ἀπὸ τὴν Ἀνέζα Μανούσου. Πλησιάζει ὑμᾶς καὶ Ἀλεξαίων. Μάρτυρες πρὸ γιάκουμος τελαγραμμάτικας στέργω.—Κώδικος σ. 118.

1701 Ἰουλίον 6. † ἦλθεν ὁ προηγούμενος ὁ παπᾶ κὺρ Μακάριος ἀπὸ τὴν πόλι ἀπὸ τὸ ταξίδι καὶ εἶναι ὁ λογαριασμός κατὰ τὴν κατοῦνα ⁵ γρόσια 100, ἄσπρα μετρητὰ γρόσια 315, ἀκόμη καὶ τὰ ἄσπρα τῶν γεμιτζήδων ⁶ καὶ τοῦ σπιτιοῦ, ὁ λογαριασμός δλος 877.—Κώδικος σ. 16.

1705 Ἐφέρθησαν ὑπὸ Νείλου ἀρχιερέως πρῶνι Μετρῶν καὶ Ἀθύρας τὸ ἐπίθετον αὐτοῦ Μηντινὸς ⁷ δύο κιβώτια ἀσημένια, γράφουν δὲ καὶ τὸ ὄνομά του ἀπάνω. ἔτι δύο ἑξαπταίρυγα ἀσημένια. αὐτὰ εἶναι τοῦ ἱεροῦ. δύο εὐαγγέλια καθημερινὸν ἓνα καὶ ἕτερον. ἀσημένιον σταυρὸν τοῦ μπακαρίου τὸν ὁποῖον βάζουν εἰς τὸ προσκυνητᾶρι ταῖς ἑορταῖς.—Κώδ. σ. 172.

1712. ἦλθεν ὁ ἅγιος προηγούμενος παπᾶ κὺρ Νεόφυτος ἀπὸ τὸν Μορέαν καὶ ἔδωσεν λογαριασμόν, νάκτι ⁸ ἀσλάνια ⁹ 100 καὶ μιγάδι κοιλὰ 100

1. Τὰ ἐκ τοῦ κώδικος τούτου σημειώματα δημοσιεύομεν ὡς ἔχουν.

2. Ἀντὶ ἡμᾶς. Τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἀλλαγῶ τοῦ κώδικος.

3. Πλησιασταί, γείτονες.

4. Βλ. Δ. Π. Πασχάλη, Τοῦρκοι ἰδιοκτῆται ἐν Ἀνδρῶ. Περιοδ. «Ἀθηνᾶ», τ. ΛΓ', καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει, ἐν Ἀθήναις, 1924.

5. Κατοῦνα ὠνομάζετο τὸ εἰς εἶδη χρῆμα.

6. Γεμιτζήδες ἦσαν οἱ ναῦται καὶ ἐν γένει οἱ ναυτικοὶ τὸ ἐπάγγελμα. Εἰς τὰ τουρκικὰ πλοῖα ἐλέγοντο γεμητζήδες ἰδίως οἱ ἀρμενισταὶ καὶ οἰακισταί.

7. Βλ. περὶ τούτου Δ. Π. Πασχάλη, Τρεῖς ἐν Θράκῃ ἱεράρχαι ἀπὸ τοῦ ΙΖ' μέχρι τοῦ ΙΘ' αἰῶνος. Ἐν «Θρακικοῖς», τ. Γ' καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει. Ἐν Ἀθήναις 1932

8. Μέτρομα, χρήματα μετρητά.

9. Τὸ ἀσλάνι, ἀσλάνιον ἢ ἀσιλάνι ἦτο ἀργυροῦν Πολωνικὸν νόμισμα, ἔχον ἐπ' αὐτοῦ κεχαραγμένον λέοντα (ἀρσλάν τουρκιστὶ λεγόμενον) καὶ ἐκυκλοφορεῖ ἐν Τουρκίᾳ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΓ' αἰῶνος μέχρι τοῦ ΙΣ'. Ἄλλ' ἔπειδὴ ἤρχισαν κυκλοφοροῦντα.

γρ. 17 καὶ σιτάρι κοιλὰ 20 γρ. 5, σούμμα ριάλια¹ 122. Κώδ. σ. 4.

1725 Ἀπριλλίῳ. Τὸ ταξίδι τοῦ προηγουμένου παπᾶ κὺρ Διονυσίου τῆς Πόλις, ὁποῦ τὸ ἐπαράδωκεν τοῦ μοναστηρίου· ἔφτιασεν τὸ μετόχι καὶ ἐξώ-
διασεν γρ. 300, ἔστειλεν ἀμόνι γρ. 30, ποδιὰ τῆς ἁγίας τραπέζης γρ. 20,
λαμπάδες ὀκ. 30 γρ. 30, μανουάλια σιδερένια γρ. 10, βαρεῖες τοῦ χαλκιδείου
2 γρ. 2, μάλαγμα βαράκι γρ. 200, νάκτι γρ. 350.— Κώδ. σ. 40.

1728 Μαρτίου ἦλθεν ὁ ἅγιος προηγούμενος παπᾶ κὺρ Γρηγόριος Μα-
νοῦσος ἀπὸ τῆς Ἀθήνας τὸ ταξίδι· ἀρχή, τὸ ἀνοιξεν καὶ ἤφερον καὶ ἔκαμεν
μετόχι σπίτι μέσα εἰς τὴν χώραν καὶ ἕτερον εἰς τὴν Τζηβισιὰ² σπίτι γρ.
100, ἤφερε ὅσκι ὀκάδες 50 γρ. 4... χωνὶ χαλκωματένιο γρ. 3... βεδούρες
8 γρ. 1... νάκτι γρ. 100...— Κώδ. σ. 34.

1728 Μαΐου † Μυτιλήνης τρίτον ταξίδιον τοῦ παπᾶ Νικοδήμου.
Ἀρχή, λάδι μπότες 180 γρ. 45, ἕτερον λάδι ὅταν ἦλθεν ὁ ἴδιος μοναχός
του μπότες 60 γρ. 15, σίδηρον λίτρες 630 γρ. 31, τέντζερες καὶ σινὶ χάλ-
κωμα γρ. 20, νισαντίρι ὀκάδες 2 γρ. 02, λιβάνι ὀκάδες 5 γρ. 05, γάνωμα
ὀκάδες 5 γρ. 05, ἀτζάλι ὀκάδες 20 γρ. 05, στιχάρι χρυσὸ γρ. 50, ἕτερα ἴδια
φαιλώνια 2 καὶ στιχάρια 2 γρ. 20, μανδύα 2 γρ. 10, μουζουβὶ δράμια 100
γρ. 2.— Κώδ. σ. 22.

1728 Δεκεμβρίου † ἦλθεν ὁ παπᾶ κὺρ Ἰωαννίκιος ἀπὸ τὴν Κάροστο
καὶ ἤφερον: ἀρχή, παμπάκι λίτρες 1400 κάμνει γρόσια 27 1/2, λινάρι λίτρες
55 κάμνει γρ. 2, καρπέτες μεγάλες 3 γρ. 15, μικρὲς 7 γρ. 7, λοστάρια 7
γρ. 7, σάκκους 67 γρ. 33 1/2, ταγάρια 5 γρ. 1, ῥοῦχο βελούδο 1 γρ. 15,
τομάρια βοϊδήσια 2 γρ. 5, μικρὰ γιδήσια 9, προβιὲς 5, γαιδούρια καὶ φο-
ράδια κεφάλια 9 γρ. 90, πρόβατα κεφάλια 25 γρ. 8.— Κώδ. σ. 26.

1729 Ὀκτωβρίου 23 ἦλθεν ὁ Γέρω Νικοδήμος ἀπὸ τὴν Ῥόδον καὶ
ἤφερον νάκτι 93 γρ. καὶ λιβάνι ὀκάδες 15 γρ. 15 καὶ μία καθιέρωσι καὶ ἕν
πετραχήλιον.—Κώδ. σ. 28.

1729 Νοεμβρίου· δεῦτερον ταξίδι τοῦ ἰδίου προηγουμένου κὺρ Διονυ-

ἐκ τοῦ νομίματος τούτου πολλὰ κίβδηλα ἀπηγόρευεν ἡ Τουρκία τὴν κυκλοφορίαν
αὐτῶν κατὰ τὸ 1598. Ἐν τούτοις ἡ ὀνομασία τοῦ νομίματος καὶ τῆς δι' αὐτοῦ δη-
λουμένης ἀξίας, ἧτις ἐποίκιλε κατὰ ἐποχάς, σὺν τῷ χρόνῳ ἐκπίπτουσα, δὲν ἔπαυσεν
ἀμέσως, ἀλλ' ἐξηκολούθει διατηρουμένη μέχρι τελευτῶντος τοῦ ΙΗ' αἰῶνος. Ἦτο δὲ
τὸ ἀσλάνιον ἰσότιμον κατὰ τὴν ἀξίαν πρὸς τὴν ῥεγκιάναν τῆς Αὐστρίας καὶ τὸ ῥεάλιον.
Τὸν ΙΖ' αἰῶνα τὸ ἀσλάνιον εἶχεν ἀξίαν ἑνὸς γροσίου καὶ δύο παράδων, τὸ δὲ γρό-
σιον ἐπὶ τὰ χρυσῶν φράγκων. Βλ. *Δημητρ. Π. Πασχάλη*, Νομίματα καὶ τακτικὴ ἀξία
τοῦ χρημάτος κατὰ διαφόρους ἐποχάς. Μελέτη ἀνέκδοτος.

1. Τὸ ῥεάλι ἢ ῥιάλι (πληθ. ῥιάλια) ἦτο τὸ ἰσπανικὸν ἀργυροῦν τάλληρον Φιλίπ-
που τοῦ Δ' (1621-1665), ὅπερ ἰσπανιστὶ ἐλέγετο *pezza da otto reali*, ἐξ οὗ καὶ τὸ
ὄνομά του. Κυκλοφοροῦν εὐρύτατα ἀνὰ τὰς τουρκικὰς κτήσεις τὸ ῥιάλι ἐταυτίζετο
συχνὰ πρὸς τὸ γρόσιον, ἔχον τὴν ἰδίαν περίπου πρὸς αὐτὸ ἀξίαν.

2. Κηφισιά.

σίου τῆς Πόλις ἀρχή, εἰς τὸν τόπον ὁποῦ ἠγόρασεν κοντὰ εἰς τὸ μετόχι γρ. 150, κερὶ δκάδες 55 γρ. 55, στιχάρι γρ. 50.—Κώδ. σ. 40.

1729 ἔδωσεν εἰς τὴν ἐξαγορὰν τοῦ μοναστηρίου τῆς Πρώτης πουγγία πέντε ἡγουν γρόσια 2,500.—Ἐνθ. ἀν.

1732 Δεκεμβρίου α' ἦλθεν ὁ παπᾶ κὺρ Κυπριανὸς ἀπὸ τὴν Κάρυστου καὶ ἤφερεν σάκκους 65 γρ. 32, ταγάρια 20 γρ. 2, δισάκια 13 γρ. 6, καρπέτες μεγάλες 4 γρ. 20, μικρὲς 11 γρ. 22, σκλαβίνες¹ 2 γρ. 6, παμπάκι δκάδες 138 γρ. 10, λουστάρια 3 γρ. 4, λινάρι δκάδες 29 γρ. 4, γαϊδούρια 3 γρ. 30, . . . μετᾶξι δκ. 6 γρ. 30.—Κώδ. σ. 35.

1733 Ἰανουαρίου. α' ταξίδιον τοῦ παπᾶ κὺρ Δανιὴλ τῆς Σμύρνης. † ἀρχὴ νάκτι γρ. 140, κανδήλια ἀσημένια 5 γρ. 600, εἰς τὸ σπῆτι ἐξοδον γρ. 800, ἄγιον λείψανον τῆς ἀγίας Ἀναστασίας ποδάρι γρ. 100, ἐπιτραχήλιον γρ. 120, στιχάρι καὶ φαλώνι γρ. 30, βουβαλιές 12 γρ. 120, παπλώματα 6 γρ. 22, λιβάνι δκ. 13 γρ. 13, στάνιο δκ. 8 γρ. 10, νισαντίρι δκ. 2 γρ. 3, χαλκώματα γρ. 50, βουδοτόμαρα 4 γρ. 8, λαμπάδες δκ. 4 γρ. 6, ῥίζι κοιλὰ 4 γρ. 4, σανίδια 50 γρ. 5, σιδεροπαράθυρα γρ. 3, σιδεροστιλὰ δκ. 5 γρ. 2, πούλπερι² δκ. 2 γρ. 2, βοτάνη³ δκ. 3 γρ. 1, ἀτζάλι δκ. 3 γρ. 1¹/₄, μπουκασί⁴ γρ. 3, ἀκόμη καὶ ἓνα κανδήλι ἀσημένιο γρ. 150.—Κώδ. σ. 42.

1734 Σεπτεμβρίου 30. Ἦλθεν τὸ ταξίδιον τῆς Καρύστου, νάκτι γρ. 9 π. 27, παράδοσις παλαιὰ 6, σάκκους 70 γρ. 35, τρομίδες⁵ 60 γρ. 11, παμπάκι λίτρες 90 γρ. 2 π. 10, γαϊδάρους 3 γρ. 24, ἔτι τρομίδες 2 γρ. 5, ἀμόνι 1 γρ. 5, δισάκια 2 γρ. 1, σούμμα τὰ ἄνωθεν γρ. 98 καὶ π. 37.—Κώδ. σ. 43.

1739 Σεπτεμβρίου 30 † ἦλθεν ὁ προηγούμενος παπᾶ κὺρ Ἰάκωβος Καραμάνος ἀπὸ Σμύρνη καὶ ἤφερεν νάκτι γρ. 1000, ἀσημένια μανουάλια τέσσαρα γρ. 370, προσκυνητάριον γρ. 130, ἀλλαγὲς δύο γρ. 50, βουβαλιές 30 γρ. 300 καὶ . . . 152 γρ. 33, καλαῖ καὶ νισαντίρι δκάδες τριαντατέσσαρες γρ. 34, παπλώματα 10 γρ. 30, δακοκάζανο γρ. 40, λιβάνι δκάδες 20 γρ.

1. Ἡ σκλαβίνα ἦτο μάλλινον χρῶσαστὸν κλινοσκέπασμα, κατασκευαζόμενον ἐν Καρύστῳ ἐνίοτε καὶ σήμερον.

2. Πούλπερι εἶναι ἡ πυρίτις.

3. Βοτάνη εἶναι πιθανῶς τὸ νίτρον.

4. Τὸ μπουκασί ἦτο εἶδος ἐρυθροῦ ἐριούχου, ὅπερ ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς ὑπένδυσις (φόδρα). Ἡ λέξις ἐκ τοῦ *bocassinus*, τοῦ παρακμάζοντος Λατινισμοῦ ἢ τοῦ Ἑνετικοῦ *bocassin*.

5. Αἱ ἀναφερόμεναι *τρομίδες* εἶνε πιθανώτατα αἱ κοινῶς ὀνομαζόμεναι *ἀνδρομίδες*, εἶδος ἐπιχωρίων μικρῶν ταπήτων ἢ κλινοσκεπασμάτων κατωτέρας ποιότητος, ὑφαινομένων διὰ χονδρῶν ἐγχρώμων νημάτων μαλλίνων ἄμα καὶ βαμβακερῶν, αἱ *ἀνδρομίδες* τοῦ Ὄρειθασίου. Παρωνυμεῖται ἴσως ἢ ἐνδρομίς ἐκ τοῦ Ἀδραμυτιῦ, ἐνθα τὸ πρῶτον πιθανῶς κατασκευάζετο.

15, . . . στιχάρι καὶ ὑπομάνικα γρ. 35, ζωνάρια ἀσημένια 3 γρ. 37, μανδύα δύο γρ. 14. . . μουζουβὶ δράμια ἑκατὸν γρ. 2, ἀτζάλι δκάδες δέκα γρ. 3, φανάρια δώδεκα γρ. 3.— Κώδ. σ. 46.

1740 † ἦλθεν ὁ παπᾶ Νικόδημος Σκόρδος ἀπὸ Ἀνατολὴ τοῦ κάλου του¹ καὶ ἔδωσεν νάκτι γρ. 280.— Κώδ. σ. 45.

1741 Ἰουνίου 15.— † Ἐδώσαμεν εἰς τὸν προηγούμενον διὰ τὸ ταξίδιον εἰς τὸν Βῶλο, διὰ κριθάρι φλωρία βενέτικα 46, ὄποῦ στήνουν γρ. 173, μαντζάρικα τρία καὶ φραντζέξικα δύο, κάνουν γρ. 18, σούμμα 191, καὶ δουκάτα ὀκτώ γρόσια 10 καὶ ζολότες². . . γρόσια 49, σούμμα 250.— Κώδ. σ. 1.

1741 Ὀκτωβρίου 15. † ἦλθεν ὁ παπᾶ κύρ Διονύσιος ὁ Μπασταρδῆς ἀπὸ τὸ ταξίδιον τῆς Σκοπέλου καὶ ἤφερον νάκτι γρόσια 100 καὶ μιγάδι κοιλὰ 300 γρ. 300 καὶ σιτάρι κοιλὰ 100 γρ. 150. . .— Κώδ. σ. 47.

1744 ἦλθεν ὁ προηγούμενος παπᾶ Ἰάκωβος ἀπὸ τὴν Σμύρνην δευτέρων ταξίδι³ πολυέλιος ἀσημένιος γρ. 1000, παπλώματα 6 γρ. 20, εἰς τὴν καμπάνα γρ. 100, καλάγι καὶ νισαντίρι ὀκ. 8 γρ. 23, φανάρια 12 γρ. 3, λιβάνι δκάδες 16 γρ. 16, ζώνη γρ. 5 . . . τετζερέδες 2 γρ. 10, σίδερο καντάρι ἓνα σφέτζικο γρ. 6, λαμπάδες δκάδες 6 γρ. 9.—Κώδ. σ. 50.

1745 Ἀφιέρωσε διὰ ψυχικὴν αὐτοῦ σωτηρίαν ὁ μακαρίτης Χίου κύρ Δανιὴλ δύο τρικάτρια ἀργυρὰ³. Κώδ. σ. 172.

1746 αὐγούστῳ ἦλθεν ὁ παπᾶ κύρ Ζαχαρίας ἀπὸ τὴν Μυτιλήνην ταξίδι καὶ ἔδωσεν λογαριασμόν . . . ἔδωσεν καὶ εἰς τὰ τρικάρια τῆς Χίου γρ. 60. Κώδ. σ. 51.

1754 Ἰανουαρίῳ. † ἦλθεν ὁ προηγούμενος παπᾶ κύρ Δανιὴλ ἐκ τῆς Μυτιλήνης τὸ ταξίδι³ ἀρχῆς, μέτρημα γρόσια 277, ἔτερα τουραλιά 45, γρ. 118,5, φουντουκιά 33, γρ. 125, βενέτικα 45, γρ. 175 π. 20, οὐγγάρικα 27, γρ. 99, ζερμακούπια καὶ τζιντζίρια 9, γρ. 28 π. 35, μπαρμπαρέσικα 6, γρ. 21 π. 5, σταμπολούδικα 12, γρ. 42, μπατανίκια 3, γρ. 6 π. 12, γρόσια 58 π. 35 [τὸ ὅλον] γρόσια 947 π. 33. Κώδ. σ. 56.

1762 αὐγούστου 16 ἦλθεν ὁ παπᾶ κύρ Ἀνανίας ἀπὸ τὸν Μορέα καὶ ἔδωσε μετρητὰ γρ. 200, ἀφιέρωσε καὶ μέρος ἀγίου λειψάνου τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Τιμοθέου μὲ κουτὶ ἀσημένιον, ὁμοίως καὶ τὸ μετόχιον ὄπου ἀπέκτησαν εἰς τόπον ὀνομαζόμενον Λεβέτζοβα, κατὰ τὸ μέρος τοῦ Μυστρούς, καὶ ἔστω εἰς ἐνθύμησιν διηνεκῆν.—Κώδ. σ. 65.

1. Βλ. σ. 116 σημ. 1.

2. Ἡ ζολώτα ἦτο τουρκικὸν ἀργυροῦν νόμισμα ἀξίας 30 παράδων. Ἡ φράσις «τριάντα καὶ ζολώτα» ἐσήμαινε τριάντα γρόσια καὶ τριάντα παράδες. Διὰ τοῦ ἀπὸ 11 Φεβρουαρίου 1828 Διατάγματος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος Ἰ. Α. Καποδίστρια ἡ τιμὴ τῶν παλαιῶν ζολωτῶν καθωρίζετο πρὸς 5 γρόσια καὶ 10 παράδες.

3. Βλ. Δ. Π. Πασχάλη, Χίου Δανιὴλ (1714-1741). Περιοδ. «Θεολογία», τ. Ζ', καὶ ἰδιαιτέρῳ τεύχει, ἐν Ἀθήναις 1929.

1769 Ἀφιέρωσεν ὁ ἐν ἱερομονάχοις Νεῖλος τὸ ἐπίθετον Κατῆς μίαν κάραν Ἀβερκίου Ἱεραπόλεως, καὶ δύο μανουάλια μεγάλα τῆς ἰσόδου, ἐκ τῆς Ἀνατολῆς, ὅστις καὶ μετὰ ταῦτα ἐχορημάτισεν ἀρχιεπίσκοπος τῆς Τίνου. —Κώδ. σ. 169.

αψοδ': ἐν μηνὶ νοεμβρίῳ κέ': ἀπεδήμησε πρὸς κύριον ὁ πανιερώτατος καὶ λογιώτατος ἀρχιεπίσκοπος ἅγιος Ἄνδρου κὺρ Ἰωάσαφ ὁ ἐκ τῆς νήσου Αἰγίνης· καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ διαθήκῃ εὐρέθη ἀφιερωμένον τὸ ἀρχιερατικὸν αὐτοῦ ὁμοφόριον εἰς τὴν κυρίαν ἡμῶν Θεοτόκον Πανάχαρτον διὰ τὰ μνημονεύεται ὁ μακαρίτης παρρησία· ὅπερ καὶ παρελάβομεν ἀπὸ τὸν αὐτάδελφον τοῦ μακαρίτου λογιώτατον Παντελάκην· καὶ εἶη αἰωνία ἡ μνήμη του:—*αψοε'*: Ἰαν. 17.—Κώδ. σ. 177.

1784. Ἐπειδὴ καὶ νὰ ἔστειλεν ἡ ὑψηλοτάτη κυρία μας σὰχ σουλτάνα τὸν ἰσοῦφ ἀγὰ μπαλτατζηλὰρ κιαχαγιασὴ νὰ ἐρωτήσῃ καὶ νὰ ἐξετάξῃ τὸν μαλικιανέ της' δηλαδὴ τὴν Ἄνδρον εἰς ὅλα τὰ πάντα, καὶ θέλοντας ὁ ἐνδοξότατος Ἰσοῦφ ἀγὰς μπαλτατζηλὰρ κιαχαγιασῆς νὰ βάλῃ τὸ νησί μας εἰς νιζάμι², ἐπρόσταξε νὰ γένη νέα ἀποκοπὴ νὰ μὴν ἀδικεῖται οὔτε μικρὸς οὔτε μεγάλος καὶ ἐκάλεσεν ταχρηντζήδες ἤγουν ἀποκοφτάδες καὶ τοὺς ἔβαλεν εἰς τὸν ἀρχιερέα καὶ ἐπῆραν ἀφορισμὸν νὰ κάμουν δικαίαν ἀποκοπὴν· καὶ ἐπρόσταξεν τὰ ὅσα ἦτον παλαιὰ μακτοῦ νὰ μείνουν πάλιν μακτοῦ³, καὶ ὅσα ἦτον δεκατιά, νὰ μείνουν πάλιν δεκατιά.

νικόλαος δημητρίου μπίστης, ἐπίτροπος τοῦ ἄνω κάστρου.

ἀντώνιος καμπανάκης, γραμματικὸς τοῦ ἄνω κάστρου.

Ἐπονται καὶ ἄλλαι πολλαὶ ὑπογραφαί.

1793. Διὰ προσταγῆς τοῦ ἐνδοξοτάτου σουλτὰν κιαχαγιασῆ τῆς ὑψηλοτάτης βασιλίσης κυρίας μας σὰχ σουλτάνας Ἰσοῦφ ἐφέντη ἐκάμαμεν ζάπι⁴ μερικὸν τόπον εἰς τὸ Στενὸν ὀνομαζόμενον Λιβιάδες, ἀπὸ τὴν μάνδρα μας καὶ κάτω ἔως εἰς τὴν θάλασσαν, καθὼς διαλαμβάνει τὸ γράμμα του.—Κώδ. σ. 98.

1815 αὐγούστου 15· ἦλθεν ὁ κὺρ Αὐξέντιος Σκόρδος, ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἀφιέρωσεν εἰς τὸ μοναστήριόν μας ἕνα σταυρὸν ἀργυροῦν κεκοσμημένον μετὰ τιμίου ξύλου καὶ λίθων πολυτελῶν. ἀφιέρωσιμα παλαιῶν Ἰωάννου βασιλέως Παλαιολόγου εἰς τὴν Πάτμον, χεῖρα τὴν ἀριστερὰν τοῦ μεγάλου

1. Μαλικιανὲς ὀνομάζετο ἡ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία τοῦ Σουλτάνου ἢ τῶν μελῶν τῆς Σουλτανικῆς οἰκογενείας, τὸ ἰσόβιον τιμάριον. Τοιοῦτον δὲ ἰσόβιον τιμάριον τῆς Σὰχ Σουλτάνας ἦτο ἡ νῆσος Ἄνδρος. Βλ. Δ. Π. Πασχάλη, Ἱστορία τῆς νήσου Ἄνδρου, τ. Β', ἐν Ἀθήναις 1927, σ. 269 κ. ἑ.

2. Νιζάμι=νόμος, ἔννομος τάξις.

3. Μακτοῦ κυρίως ὀνομάζετο ὁ φόρος ὑποτελείας.

4. Ζάπι λ. τουρκ.=κατοχὴ, κατάληψις. Ἐκάμαμεν ζάπι—ὑπετάξαμεν, ἐλάβομεν ὑπὸ τὴν κατοχὴν μας.

Βασιλείου καὶ αὐτὴν κεκοσμημένην μετὰ λίθων πολυτελῶν, ἀφιέρωμα Νικηφόρου βασιλέως· καὶ τὴν δεξιὰν χεῖρα τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Μαρίνης, καὶ αὐτὴν κεκοσμημένην. Ἔτι ἕνα σταυρὸν ἀργυρὸν καὶ τὴν κάραν τοῦ γεομάρτυρος Λαζάρου, ὁμοῦ καὶ τὴν δεξιὰν χεῖρα καὶ δεξιὸν πόδα τοῦ αὐτοῦ ἁγίου ὅλα κεκοσμημένα.

1806 ἀυγούστου· ἐρχόμενος ὁ κὺρ Διονύσιος Ἀραγιάννης ἀπὸ τὰ Θεομνιά ἔδωσεν διὰ παράδοσίν του τέσσαρες ὀκάδες κερὶ γρ. 32, εἰκοσιπέντε κοιλὰ κριθάρι γρ. 62, ἔτι κριθάρι κοιλὰ 25 γρ. 62, γίνονται σούμμα ὅλα 157.— Κώδ. σ. 122.

1808 Ἰανουαρίου ἔστειλεν ὁ κὺρ Ἀνθιμος Ποραζέρης¹ ἀπὸ τῆς Πόλις τὸ ταξίδι διὰ παράδοσίν του γρόσια χίλια καὶ τὰ ἐλάβαμεν διὰ χειρὸς τοῦ σεβασμιωτάτου ἡμῶν ἁγίου Ἀνδρου κυρίου ἡμῖν κυρίου Παγκρατίου² καὶ ἔστω εἰς ἐνθύμησιν.— Κώδ. σ. 124.

1810 Σεπτεμβρίου 28 ἦλθεν ὁ κὺρ Νικόδημος Ψαρὸς ἀπὸ τὸ ταξίδι τῆς Καρύστου καὶ ἔδωσεν διὰ παράδοσίν του φοράδια τρία διὰ γρ. διακόσια εἴκοσι ἑπτὰ, δέκα τζουβάλια γρ. τριανταπέντε, δύο τρομίδες γρ. τριάντα δισάκια δύο γρ. ἐννιά. . .

1811 Σεπτεμβρίου 14 ἦλθεν ὁ πανιερώτατος καὶ σεβασμιώτατος ἡμῖν ἅγιος Τζίας κύριος κύριος Νικόδημος καὶ ἔδωσεν διὰ παράδοσίν του γρόσια πεντακόσια³.— Κώδ. σ. 128.

1812 Ἰανουαρίου 8. ἀφιερώνει ὁ σεβασμιώτατος ἅγιος πρώην Τήνου κὺρ Νεῖλος Καίρης ἐν τακίμῳ ἀρχιερατικά, δηλαδὴ μίαν μίτραν, πατερτζα φιλιτζένια, δύο τρικῆρια ἀσημένια, ὠμοφόριον, σάκκον, ἐπιγονάτιον, περιζώνιον, ἐπιτραχήλιον, ἐπιμάνικα, καὶ στιχάριον. με δεσμὸν τῆς αὐτοῦ πανιερότητος νὰ μὴν ἡμπορῇ ποτὲ ὁ κατὰ καιρὸν σκευοφύλαξ νὰ τὰ εὐγάνη ἔξω ἀπὸ τὸ μοναστήρι.

1815 Μαΐου. ἦλθεν ὁ προηγούμενος κὺρ Ἰωακείμ καὶ προηγούμενος κὺρ Πολύκαρπος οἱ προσδιορισμένοι ἑξαρχοὶ παρὰ τῆς κοινότητος καὶ ἔδωσαν μετρητὰ πέντε χιλιάδες πεντακόσια γρόσια.—Κώδ. σ. 134.

(Συνεχίζεται)

1. Μπουραζέρης.

2. Ἦν οὗτος ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀνδρου Παγκράτιος Νικ. Καρκάκης (1799-1810), περὶ οὗ βλ. Δ. Π. Πασγάλη, Ἀναγραφή χρονολογικῆ τῶν ἀπὸ Χριστοῦ ἀρχιερατευσάντων ἐν τῇ νήσῳ Ἀνδρῶν ἀπὸ Ζωΐλου (362) μέχρι τοῦ Μητροφάνου († 1889) καὶ εἰδήσεις ἱστορικαὶ περὶ αὐτῶν. Περιοδ. «Θεολογία», τ. Δ' καὶ Ε' καὶ εἰς ἰδιαίτερα τέσσαρα τεύχη, ἐν Ἀθήναις 1926 καὶ 1927.

3. Βλ. ἐν ἐκτάσει Δ. Π. Πασγάλη, Τζίας καὶ Θεομίον Νικόδημος Ῥούσσοσ (1797 - 1842). Ἐν περιοδ. «Θεολογία», τ. Γ', καὶ ἐν ἰδιαίτερω τεύχει. Ἐν Ἀθήναις, 1925.